

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita Beati Aloysii Gonzagæ E Societate Iesv,
Ferdinandi S. Rom. Imp. Principis, Marchionis
Castilionensis F. Natu Maximi, Libri Tres**

Cepari, Virgilio

Coloniæ Agrippinæ, 1608

c. I. Quam præclare tyrocinium religiosæ vitæ posuerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43934

duxisset. Tum verò seipsum in sacrifici-
um, atque holocaustum Diuinæ eius ma-
iestati offert & dedicat. Denique præfidi-
um sibi afferri petebat quo, uti deceret, si-
bi in domo Dei habitare, perseuerare, atque
sanctam seruitutem in ea seruienti emori-
liceret. Non desijt deinde eum diem, quo
Religionem esset ingressus, anniuersario
cultu, festum habere, Diuinamque Cathari-
nam, cui is erat sacer, sibi in patronam co-
optauit.

DE VITA RELIGIOSA
B. ALOYSII GONZAGÆ
LIBER, SECVNDVS.

CAPVT PRIMVM.

*QVAM PRÆECLARE TI-
rocinium Religiosæ vitæ
posuerit.*

Voniã qualis inter suos, ante
repudiatas fortunæ oppor-
tunitates, assumptūq; religi-
osioris vitæ cultū B. ALOY-
SIVS fuerit exposuimus, tē-
pus nūc est, ut quibus mori-
bus, atque sanctitate inter socios, postquam
in eo-

in eorum numerum receptus est, egerit referamus. Quo quidem tempore etsi lucernæ instar arsit, quòd tamen domestica disciplina, velut exiguis modij finibus, clausus tenebatur, hominumque lucem fugiebat, minus etiam eorum oculos, ac mentes excellens eius virtus aduertit. Nam & admodum adolescens, cum Theologiæ studia necdum expleisset, neque per ætatem Sacerdotio initiari posset, mortem obiit: & paucis illis, quibus vixit, annis, præsidum voluntate efferuescens ille ardor, quo antea actus finem & modum transierat, velut iniectis frænis, ad definitum, temperatumque viuendi morem reductus est. Quare externa quadam rerum specie eius facta metientibus, videri possit, postquam in aliorum potestatem concessit, ijs omissis quæ in paterna domo in vsu habebat, præcipuam suarum laudum segetem perdidisse: at verò ijs qui cœlestis philosophiæ diuturniorem vsu habent, religiosam eius vitam purgatis, collustratisque diuina luce mentis oculis intuentibus, liquidò apparebit, & quantam accessionem ad perfectam virtutem, superiorum ductu fecerit, & quâto interuallo quæ in religione gessit superioris ætatis actiones dignitate præcellant. Religiosus siquidem, quippe vberiore sacrarum rerum cogni-

gnitione imbutus, affluentius quoddam
 lumen in agendo sequebatur, nullaq; erat
 eius actio, quamvis minima, quam non &
 plurimarum virtutum comitatu, &, quia
 voluntatem suam omnem, nisi congrue-
 ret penitus cum diuina, abiciebat; vnico
 Dei gloriae amplificandae studio, atque ple-
 no in eum caritatis ardore, decoraret.
 Sed in omni eius praestantium virtutum
 copia, quas hac altera parte persequemur,
 duo quaedam obseruare licet. Alterum
 quod cum in principatu natus & enutri-
 tus, item tenera, debiliq; valetudine esset,
 tamen vix pedem in Societatis domum in-
 tulit, cum ita ad communem viuendi mo-
 rem, domesticamque disciplinam assuevit,
 nihil vt à ceteris differre videretur. neq; se
 vnquam à quoquam praesidium, quamvis
 recenti praesertim à mutato statu, saepius id
 offerretur, aut accipi curatius, aut vlla in-
 re eximium haberi passus est: & domi ad
 munia quamvis abiecta, & humilia tam
 lætus alacerque descendebat, vt illum ad
 eum diem nunquam alienis ministerijs
 vsus, sed in aliorum seruitio ætatem con-
 triuisse diceres. Alterum, quod à principio
 persuasum habuit eum demum omnes re-
 ligionis numeros obiuisse, qui nihil eorum
 praetermiserit quæ sanctis eius instituti le-
 gibus sanciantur, inque officijs omnibus,
 quantum

quantumuis leuibus, quæ in dies singulos imperantur, quàm diligentissimè sit versatus. Quare in omnibus, quæ vel instituto vel more quotidie præcipiuntur, exhauriendis, nihil illo obseruantius, nihil intentius fieri poterat. qua via in tantum euasit perfectæ sanctimonix fastigium, ut cum omnibus Religiosis, quos aliquod sublimioris virtutis studium tenet, tum præcipuè Societatis nostræ hominibus, tanquam omnibus numeris absolutæ sanctitatis exemplar suo merito proponi possit. Iccircò in hac altera parte consilium mihi est, minuta etiam quædam, & interiora persequi, ut habeant nostri, in omni domestica functione vnde exemplum sumant. Igitur in ipso tyrocinio altissima omnis virtutis fundamenta posuit. Postquam enim, ut dicere institueram, primam probationem ingressus est, eos omnes dies, quibus secretum egit, in diuinis rebus meditandis, vel legendis (quanquam ut erat semper in Deum intentus, nihil prope, inter eius lectionem & meditationem intererat) magnopere eius animus acquieuit. Interea siue mutatione cœli, atque victus, siue corporis afflictatione, cui insistebat, seu nimia in commentando contentione mentis, eius valetudo tentari

cepta . Ea causa Præfides coegit al-
quanto solito citius illum emittere,
Quod eo fecere libentius , quòd sacris ex-
ercitationibus Mantuæ nuper obitis , So-
cietatisque Regulis , ac Constitutionibus
perlectis, haud sanè nostrarum rerum ru-
dis aduenerat. neque verò inter tot ad-
uersa probatus , præterea probandus vi-
debatur . Exacta probatione, Medico tan-
tisper curandus traditur , donec ex inua-
litudine confirmetur . Linthea quibus in i-
tinere Romam vsque erat vsus , cum elu-
enda data essent , ex assiduis flagris, qui-
bus quotidie se ipse conciderat , pluri-
mo sanguine imbuta comperta sunt . Post-
quam in aliorum consuetudinem admise-
sus est, animaduertit illum tyronum Ma-
gister, capite paulò inclinatioe ingredi.
Eius ergò vel ab ea consuetudine dedu-
cendi , vel ad sui victoriam exercendi,
iussit collari è rudi charta tela tecta gut-
tur prætendi , quo caput surrectum de-
mittere non posset . Id cum aliquot die-
es gestare iussus esset , mirifica ala-
crite paruit, eiusque gratia placidè sub-
ridebat in congressibus . Cæteros om-
nes tyrones proinde obseruabat , ac
reuerbatur, ac si eius familiæ postremus
fuisset . neque diu cunctatus est , quin
ieiuniorum, flagrorum , ciliciorum , alio-
rum.

rumque edomandi vel corporis, vel animi officiorum potestatem sibi fieri postularat. Iam verò ubi ani n aduertit tyrones nò, ut ipse adhuc fecisset, pileo quadrato, qui Clericorum est insignis, neq; cetero vestitu vti etiam eleganti panno, quam esset, quem sibi inter suos faciendum curarat, etiam atq; etiam præfides orauit, ut vulgare exemplò sibi tyronum pileum, vestesque ceteras concederent. id quod impetrauit. Ad hoc, suum canonicarum precum Breuiarium, quod fronte, & inuolucro aurato erat, bona eorundem venia, cum alio vulgari commutauit. deniq; quod ab omnibus, quæ Aegyptum redolerent abhorreret, paulatim se omnibus quæ secum detulerat, exiit. Constat cum Sanctorum Patrum consensu, tum diuinarum litterarum auctoritate, eos qui se Deo in seruitutem dedicant, in eaque fideliter versantur, non à Dæmone ad luendam alicuius noxæ penam, sed proximè ab ipso Deo tentandi, periclitandique causa exerceri. Itaque Deus quos diuiniore scientiæ luce imbuit, ijs ferè solet cælestem illam animi voluptatem, quam ijs qui eius imperia nauiter faciunt, indulgere consuevit, aliquantisper adimere. D. Bernardus allatis in quodam sermone rationibus hoc amplius censet, id à Deo nò consuetudine solum, sed etiam necessariò

M 5

fieri.

166 DE VITA B. ALOY. GONZ.

fieri. Non passus est Deus diu seruum suum
ALOYSIVM huius generis gratiam ab
se desiderare. Iam enim à principio ali-
quamdiu animo ab illis solacijs vacuo fuit,
quo tempore non ille quidem inquit,
aut perturbatus, aut ad vllum vitij genus
erat propensior, sed hilaritatis illius sua-
uitatisque quàm mens eius, inter suos etiam
fruita fuerat, iacturam se fecisse condo-
lebat. Vnum supererat dolori leniendo,
quòd quoties ad orandum te daret, illo
planè se leuatum sentiebat: neque multò
post omni illa tristitiæ nube depulsa, Deus
qui se eius periclitandi, atque ad sui ma-
iorem cupiditatem inflammandi causa
paullispèr abdiderat, denuò menti eius
illuxit pristinamque ei pacem, tranquilli-
tatemque retulit. Aliàs Dæmon quò il-
lius animum contraheret, atque abijce-
ret, hanc ei cogitationem subiecit: Quid
de te tandem faciet Societas? Ille se à Dæ-
mone sollicitari confestim odoratus, ob-
uiam illi obstitit, atque intra semihoram
palmam tulit. Testatus est deinde se his
duntaxat duabus vicibus toto tyrocinijs
tempore tentatum esse. deinceps ergo
mens illi sedata semper & quieta fuit.
Quid mirum? omnibus mortalium ca-
sibus animo superior, omnia diuino con-
silio assignabat. quo eò loci euasisse vide-
batur,

batur, vbi iam nulla perturbatione quati
 posset. Id adeò satis ostendit allato de pa-
 tris sui Ferdinãdi Marchionis morte nun-
 cio, qui duobus mensibus & dimidiato
 quàm ipse Societati se coniunxerat, diem
 obiit: quo audito nihilo plus commotus
 est, quàm si nihil eius interesset. Itaque eo-
 dem die aliorum suasu matrem consola-
 turus per litteras, sic eas exorsus est, vt Deo
 gratias ageret, quòd deinceps nihil causæ
 esset habiturus, quin diceret: Pater no-
 ster qui es in cælis. Id verò cum alij omnes,
 tū illi imprimis valde mirati sunt, quibus
 cognitus erat intimus ALOYSI sentus, at-
 que in patrē amor, & obseruantia, quæ erat
 tanta, vt cum à Deo, cælestibusq; rebus dis-
 cessisset, negaret se quicquã in terris habe-
 re carius. certè confessus ipsemet est, patris
 mortem seorsim spectatam, non posse non
 summo sibi dolori esse, at vbi reputaret,
 Dei nutu euenisse, nō posse sibi molestum
 esse, quod illi placuerit. atque id est quod
 paullò ante diximus, eum fortuna omni
 altiore fuisse, quòd totus ex Dei nutu
 penderet. Idem ille præproperus patris
 exitus causam Aloysio dedit, eximij in se
 amoris, singularisq; curæ quã Deus pro se
 gereret cognoscendæ. Etenim si Marchio
 duobus tribusve mensibus prius decessis-
 set, quam ipse suis se opibus abdicasset,

aus

aut eius ad Religionem accessus in tertium
 mensem reiectus esset, verendum erat ne
 aut Præpositus Generalis, ratus eam fami-
 liam tam apposito ad rem gerendam capite
 priuandam non esse, eum accipere detre-
 ctaret, aut Prouinciales pro suo inflamma-
 to in eum amore, vi retinere niteren-
 tur, aut certè ipse ditionem fratri minori
 etiamtum admodum adolescenti veritus
 committere, satius duxisset saltè aliquam-
 diu in eius administratione versari. quem
 verò ea res euētum fuisset habitura, id sci-
 licet Deo exploratum est. Nunc Deo qui
 eum diligebat cordi fuit, posteaquam ere-
 ptum è fortunæ vinculis Religioni asse-
 ruisset, tum demū ad se Marchionem eius
 patrem euocare. Neque verò obscurius in
 ipsum Marchionem eadem prouidentia
 enituit. Nam, cū ille ab ineunte ætate multa
 belli decora equo peperisset, tempusque
 omne in honoribus, omnique huius mun-
 di claritudine sibi suisque quærenda trans-
 misisset, dedito iam Religioni ALOYGIO
 ita mores ipse suos ad virtutem conuertit,
 tamque flagranti animo ad pietatis studia
 sese contulit, vt notis omnibus miraculo
 esset. Ludum, cui hactenus plusculum in-
 dulserat, penitus respuit. & quotidie ves-
 peri, cū ad lectum in quo articulari mor-
 bo laborabat, Christi cruci suffixi simula-
 chrum,

thrum, quod ALOYSIVS reliquerat, afferri-
iussisset, coram eo, vnà cum Ghisonio,
quem nuper ALOYSII cubicularium si-
bi retinuerat, septem psalmos, qui ad peni-
tentiam pertinent, & litanias recitabat. ad
quas accersebat etiam cōiugem, & liberos,
atq; vt respōderent imperabat. Inter oran-
dum tanta vi lachrymabatur, tãto cum sin-
gultu atque gemitu, vt ardoris pœnitendi,
quo eius animus succendebatur, abundè
ostentui esset. Ad vltimum crucifixi signū
complexus, & pectus tundens identidem,
cum lachrymis ita precabatur: *Miserere Do-
mine, Domine peccavi. miserere mei*: Miratus
verò insolentem hanc suam flendi prom-
ptitudinem, tandem: *Non ignoro, inquit,
vnde hæ lachrymæ fluant: sunt hi ALOYSII
fructus: ALOYSIVS à Deo Opt. Max. vt hoc
salutari dolore cor mihi suffigeret, impetrauit.*
Ad hæc ALOYSIO Cataneo sacerdoti Ro-
ma, quo ALOYSIVM erat persecutus, nu-
per reduci, ad D. Virginis Matris Mantua-
næ deducto, omnes superioris vitæ labes,
vt ipse mihi ALOYSIVS sacerdos retulit,
accuratè, & dolenter Christiano ritu con-
fessus est. Neque verò postea flagrans hic
eius animus vnquam deserbuit. Vbi verò
ingrauescere indies morbum videt, Me-
diolanum iubet se deportari, experturus
ecquod ibi à Medicis malo suo remedium
afferri

afferrī possit. verū in paucis diebus extrē-
 mis appropinquavit. ergo cū P. Francis-
 cus Gonzaga tum etiā summū in suo ordi-
 ne magistratū gerens, qui fortē Mediolani
 agebat, quondam præcipi i iam die ad eum
 salutatum, atq; impendentem mortē nun-
 ciatum venisset, ipse quid tali tempore sibi
 ille vellet, facile suspicatus, vltro petijt vt è
 suis, quem maximè idoneum putaret,
 confitenti datum operam, ad se allegaret.
 allegavit: confessus est. post die reuersus
 P. Generalis hortatur, vt testamentum fa-
 ciat. fecit, & ordinatis omnibus, quæ
 opus fuit, suos lamentantes eo solatus,
 quod liceret gratulandum sibi potius esse,
 quem eo tempore Deus migrare iuberet è
 vita, cum tam præclare animatus esset, Idi-
 bus Februar. anno M. D. LXXXV I. mor-
 talitatem exiit. corpus, vti mandarat,
 Mantuam delatum, in æde D. Francisca
 sepultum est. ALOYSIVS, quæ circa pa-
 tris obitum acciderant, à P. Generali,
 de quo modo memini, atque familiaribus
 suis certior factus, gaudio gestiens, Deo
 gratias egit. Solet commemorare ita se à
 patre suo edoctum esse: Nitendum esse ei;
 qui ad aliquod viuendi genus aut nego-
 tium adiungat animum, vt quàm potest
 fieri diligentissimè instituta perficiat, hic
 cū patri in subiectis fortunæ rebus sen-
 sus

fus fuisset, æquum esse, ut ipse in Dei
caussa similiter sit affectus. Neque segniter
factis ipsis ostendit, quàm altè hoc dictum
in animum demississet, qui accenso semper
studio pugnavit, ut seipsum in rationis di-
tione redigeret, & omne virtutis, Christia-
næq; Philosophiæ nomen, decusq; gereret.
Atq; ut pauca delibemus, quæ iam tum de
illo in admiratione, & sermone erāt; prin-
cipio, curā de propinquis omnem ad eò de-
posuit, ut memoriam etiam eorum om-
nem ex animo deleuisse videretur. Itaque
interrogatus, quot haberet fratres, nō prius
respondum dare potuit, quā secum ipse eo-
rum numerū inisset. Alias percūctanti cui-
dam patri: molestiamne aliquam è necessa-
riorum recordatione caperet; negavit eo-
rum vnquam in mentem venire, nisi cum
generatim eos Deo commendare vellet,
ac, Dei beneficio, vsq; eò se cogitationes
suas in potestate habere, ut non nisi, quod
vellet, vnquam animo succurrerēt. Sen-
sus omnes suos tā diligenti custodia sepe-
rat, ut oculis & auribus præditus, nec vide-
re nec audire, & corpore in terra positus,
mēte in cælis versari videretur. Nunquam,
dum Religioni vacavit, rem vllam odori-
ferā, nedū adscito odore imbutā in manus
sumpsisse visus est, & quoties in valetudi-
narijs agris ministrabat, cuius copiam sæ-
pe sibi

pe sibi fieri postulabat, ad omnium terribilissimos applicabat se, situm que illum, ac pedorem tam facile ferebat, ut nullum faldidij signum daret. Domabat & tactum influctis carni verberibus, ad motis cilicij, nudo pane & aqua in diurnum saepe victum adhibito, alijsque corpori pcenis, cruciatibusq; impositis. quæ omnia valde frequentabat, nisi tamen propter infirmam valetudinem, rarius ac vellet, horum ei licentia permittitur. Neque aliud maiorem ei dolorem afferebat, quam quod suo in hac re animo obsequi non liceret. quondam etiam cuidam patri confidenter negavit, quicquam esse ea supplicia, quæ corporis animique insolentiæ reprimendæ modo vsurparet, ad ea quæ in pristina fortuna sua sponte tulisset. hoc vno se recreari, quod religionem nauis per similem esse sciret, in qua non minores progressus faciant, qui gubernatoris iussu otiosi sedeant, quam qui in remigando desudent. Die, quo Ecclesie more, ieiunium seruabatur, potestatem à tyronum Magistro impetrarat, à ceteris omnibus præterquam pane, & aqua, abstinendi. ceterum Magister in illum intentus, cum obseruasset, prope nihil in mensa degustasse, ea sublata, quod aliam ipsi sibi imperandi materiam daret, accitum ad se iubet ad alteram mensam redire, & quicquid

quid appositum fuerit exedere. Fecit ille, ut erat imperatum. Tum verò quidam, qui id animaduverterat, inde digresso, per iocum: Bellam verò ieiunij artem tenes, mi frater A L O Y S I, semel modicè comedis, ut iterum comedas. cui ille: *Quid vis faciam?* inquit: *propheta dictū est. Vt iumentum factus sum apud te. & ego semper tecum.* Ad audiendum tantum quod attinet, nunquam ille res nouas, aut inutiles narrantibus aures accommodauit. itaq; si res ferebat, sermonē alio traducebat: sin aliquo num̄ ero esset qui loqueretur, silentio ipso habituq; oris satis ostendebat quæ diceretur, inuito sibi esse. Oculis, uti prodidimus, iā in solutiori etiam illius viuendi genere cum seuerissimè moderatus sit, longè etiam illustriora inter Religiosos eius vigilantia exempla edidit. Solent tyrones in vineam quādam aliquoties quotannis, animi causa, egredi: ad eam sapius item A L O Y S I V S iuerat, quando, nescio quis casus tulit, ut in aliam mitterentur. Postquā ex hac reuenit domum, interrogatus: vtra illi videretur amēnior: vehementer hāc quæstionem se mirari ostendit. nimirum hactenus eandem putaret esse, atque illam, ad quam prius itare erat solitus, quæ tamen cum hac plurimum, via, conclaibus, cæterisq; rebus discrepabat. reminiscendo tandem recognouit in hac

N

facellum

facellum, non item in priori, sibi visum esse. Cum tres iam menses in tyronum trichinio cibum cepisset, ignorabat tamen quisnam esset mensarum ordo. Igitur iussus à ministro, librum quendam ab se, in loco Rectoris, inibi relictum afferre, prius edocendus fuit, quis ille locus esset, & ubi sacerdotes considerent. Aliàs tribus item mensibus in tyronum domo exactis, ad Magistrum retulit, angere se religione, quod non voluntate, sed fortuito in affidentem coniectis oculis, quid rerum ageret vidisset. vereri se ne id curiositatis notam mereretur, quodque magis etiam mireris adiunxit, sibi iam primum, dum in Societate esset, scrupulum, qui ad oculos pertineret, inciuisse. Gustatum funditus perdidisse videbatur, adeò nullum cibi saporem percipiebat, neque curam habebat delicatus an vilis, bene conditus, an insulsus esset. studio illi erat, eius quod sibi propositum esset, deterrimum sumere. & inter edendum nunquam non mente in res diuinas infixas esse. nam præterquam quod lectioni attendebat, meridie se quod Christo in portione datum est, vesperi cœnam illam sacratissimam, plenamque mysterijs, qua postremum discipulos suos Christus accepit, animo versabat. In linguæ custodiam tam erat vigilans, ut quem fugisset, quam sæpe ille

exi-

exitiosa, atque lubrica sit, ipsum nimio-
 pere anxium, superstitiosumque iu-
 dicasset. In precibus quas medijs occupa-
 tionibus interiaciebat, hic etiam illi è
 psalmo versus in ore frequens erat: *Pone*
Domine custodiam ori meo, & ostium cir-
cumstantia labijs meis. Item illud in homi-
 num congressibus crebrò usurpabat: *Quis*
non offendit in verbo hic perfectus est vir, &
si quis putat se Religiosum esse non refranans
linguam suam, huius vana est Religio. ac
 longè erat illi tacere, quàm loqui iucun-
 dius. Itaque incredibile est, quàm fue-
 rit eius legis observans, quæ Religio-
 sis hominibus, certis temporibus, silen-
 tium indicit. Foras aliquando cùm sacer-
 dote deambulatum missus, quòd au-
 diisset, non semper quibus sit exeun-
 di, iisdem esse & colloquendi facultatem,
 libellum pium, quem huius gratia secum
 detulerat, per viam legere instituit, eum-
 que partim lectitando, partim medi-
 tando sic peregit, vt suo comiti, qui
 delectatus hoc exemplo, & ipse illo mis-
 so facto ad commentandum se dederat,
 verbum nullum diceret. Amabat verò
 tantopere silentium, siue quod apud Deum
 offendere verebatur, seu quod cœle-
 stes illæ mentis deliciæ, quibus assiduò

fruebatur, omnem lætitiæ cupiditatem, quæ ex mutuis colloctionibus hauriri potest, penitus extinguebat. Solent homines de Societate, domo exituri, quorsum eant lanitorem certiore facere. cum ergo tyrones Romæ sæpe vel sacrificantibus ministratum, vel conciones, lectionesve sacras festis diebus auditum ad Patrum Professorum domum mitti soleant, sciscitatus est à Magistro suo ALOYSIVS, Incastumne verbum proferret, si, quando ut intelligeretur satis esset indicare, Domum se ire, adiungeret etiam se ire ad Domum professorum. Ea hora, quæ proximè à prandio ac cæna remissioni animorum tributa est, & quòd recreare se tunc modico sermone liceat, recreationis dicitur; nunquàm ille non de Deo agebat, ac sæpenumero institutum sermonem abrumpebat, ubi veniebat aliquid in mentem, quam obrem, quod erat exorsus, reticendum videretur, & paulisper defixus in silentio, nunquam persuaderi sibi sinebat, ut eum pextexeret. Quà de vestitu, quæ domi maximè detrita atque obsoleta vestimenta erant, ea sibi deposcebat. cum ergo Rectoris iussu, nova illi vestis indueretur, tantum animo cepit dolorem, ut factorem, aliosq; qui aderant, latere non posset. Hunc postea suum dolorem explicanti, responsum est, eum etiam quodam

quodam sui ipsius amore, & nominis, atq;
aliorum de se opinionis tuendę studio pos-
se proficisci. Quibus ę verbis occasionem
ille arripuit, aliquot dies in suas omnes co-
gitationes inquirendi, ac molestiæ illius,
quam in veste induenda senserat, caput &
originem, quoad liceret, peruestigandi.
Cum se totum accuratissimę circumspexis-
set, nunquam tamen, quam huius generis
culpam sustineret, reperire potuit. Quini-
mo, etsi comperiebat tyrocinium primũ
ineunti cogitationes esse nonnullas inie-
ctas, quę eõ pertinere viderentur, vt se
ipse plusculum diligeret, ea tamen, Deo o-
pitalante, fuerat vigilantia, vti ne semel
quidem ijs se obsecutum esse meminisset.
Quò tamen aduersus hanc pestem esset tu-
tior, atq; securior, in omnibus quę aliquot
mensibus de Christi ærumnis meditatus
est, in eam vnã curam, cogitationemq; in-
cubuit, vt præposteri in seipsum amoris
euulsis radicibus, salutarẽ sui despicientiã,
atq; odiũ menti insereret. Iã ijs quę ad cõ-
primendam honoris cupiditatem adhiberi
solent, eõ vacabat impensius, quò ea sanæ
mentis hominibus, corporũ vexatione cõ-
ducibiliora, magisq; necessaria esse cense-
bat. igitur vsu ac tractatione palam abijciẽ-
di, hominumq; ludibrijs exponẽdi sui, vs-
que cõ processerat, vt id neq; domi, neq; in

publico facere dubitaret. Sæpe potestatem sibi fieri postulabat in obsoleta lacerna, humeris mantica oneratis, per urbem stipem mendicandi. Interrogatus ecquid hoc illi pudori esset, aut molestiæ? negavit, Proposito siquidē ante oculos Christi exemplo, & eius gratia, immortalique præmio, quod meriturus sit, satis sibi stimuli esse ad hæc omnia libenti, gaudentique animo subeunda. Neq; verò si vulgari etiam hominū iudicio rem expenderet, intelligere posse, vnde tandem sibi grauis esse possit? *Aut enim, inquit, ijs qui me vident notus sum, aut ignotus. si me ignorant, non est mihi de eorum iudicio laborandum, neque inter mea conditionis ignaros, de vlla existimationis iactura dolendum. Sin me cognoscunt, præterquam quòd salubre sibi exemplum meum esse sentiunt, non modò suam de me opinionem minuunt, sed etiam tantopere augent, vt periculum sit, ne in eo animus insolenter potius sibi gloriandum, quam tristandum putet. Qui enim in fortuna minimè tenui natus, ad inopiam Christi amore se deiecerit, ab ijs etiam in honore habetur, qui sibi illa aspernanda non putarunt. Ad eundem modum cum festis diebus palàm in vrbis vicis, & compitis, Præsidum missu, mendicis, ac rusticanis hominibus, Christianæ doctrinæ elementa tradebat, tanta erat eius in hoc munere hilaritas, atque aduer-*
sum

sum omnes amor, ut cum omnes fructū ex
eius aspectu caperent, tum verò grauissimi
Antistites fortè iheda præteruecti inter-
dum ipsius videndi, atque audiendi studio
subsisterent. Fuit, cum hominem, quem
sex ipsos annos, confessione abstinere cog-
norat, non prius sollicitare, atque, ut erat
diuini spiritus incitatione inflammatus,
ardenti oratione cohortari destitit, quàm
eum ad pœnitentiam inflexam, secum in
basilicam Nominis IESU, ad Sacerdotem
perduceret, qui hominem confitentem au-
diret, & expiaret. Idem officium non rarò
alijs præstitit. Vnum erat in quo non nihil
sibi molestiæ dari fatebatur, quando palàm
in triclinio, vel tyronum exedra, de suis
delictis reprehendebatur, non quòd notā
alieni à virtute hominis, quam huius non
faciebat, reformidaret, sed quòd sua sibi
vitia per se stomachum mouere diceret.
Itaque non aliud crebrius poscebat, quàm
ut publicè coargueretur, id quod ex usu
sibi imprimis esse fatebatur. Ac licet, ut
omnes animi motus in potestate tenebat,
in proclui esset ipsi mentem à reprehensio-
nibus, sic aliò traducere, ut eas ne audiret
quidē, ne tamen, ut aiebat, præfides suos fal-
leret, utq; plus apud Deum gratiæ merere-
tur, id facere supersedit. Interea verò dum
palàm obiurganti os tradit, reputans
N 4 se quid-

se quiddam aduersi, ad exemplum Christi, perferre, excitabatur gaudio, quod uerè illi ad diu meditandū materiam præbebat. Magister tyronū postquam illū adeo omnibus in rebus consideratū uidet, statuit eū aliquando, periclitandi causa, de improviso adoriri. Mandat ergo, aliquot dies præfecto triclinio, verrendo, tergendō, sternendo operam nauet. ipsi autem præfecto negotium dat, ut eum identidem carpēdo, & uellicādo assiduè exerceat. is quāuis suis partibus perquā studiosè actis, nunquam tamen ALOYSIUM adigere potuit, ut uel semel se excusaret, uel cur ita fecisset, rationem redderet. Itaque tantæ facilitatis, & patientiæ admiratione perculsus, suis ipse oculis egrè credebat. Venit aliquando ad tyronum domum eū salutatū Patriarcha Gōzaga. is in digressu seuocatū Rectorem percurritatur, ut se gerat ALOYSIUS. cui ille, id se affirmare posse, inquit, neminem domi esse, quin eum documento habeat. Ad summā, à primoribus sui tyrocinij mensibus tā erat cōpositis, suauibusq; moribus, cibi tam parcus, in ieiunijs tantopere deditus, corporis, animique, præcipuè cū de contemnendo honore agebatur, tam seuerus, propensusque domitor, Legum omnium, quamuis de minutis rebus, tam sedulò obseruans, tam sui despiciens, tam affabilis

fabilis omnibus, superiorum tam reuērens,
 dictoq; audiens, tam pius aduersus Deum,
 tanta caritate in eum æstuans, atque omni-
 bus denique virtutis numeris perfectus, ut
 non modo omnium tyronum ore, velut
 quidam è Diuorum gente, prædicaretur,
 ac pro tali in congressibus omni obseruan-
 tia coleretur, quæque ille conigerat, aut v-
 surparat, pietatis causa oculis honestaren-
 tur, verum etiam ij qui tyrocinium excesse-
 rant, quæ illi in manibus, vsuue fuissent, re-
 liquiarum instar hominis eximiè sancti,
 cupidè expeterent. Itaque libellus è quo in
 paterna domo vnde eum detulerat, Virginiam
 Matri preces laudesque recitare erat solli-
 litus, eodem ferè temporis spatio, pietatis
 causa, ablatu, hodie in Sicilia custodi-
 tur. Breuiarium item Canonicarum precū,
 indidem ab eo allatum, apud Concionato-
 rem quendam etiamnum reliquiarum ve-
 nationè habet. Apud alios præterea eo-
 dem loco hæctenus, ex eo tempore, fuit. a-
 deò maturè eius præclara sanctitas, virtu-
 tisque excellentia comperta est.

CAPVT SECVNDVM.

DE REBUS, ROMAE IN PRO-
 fessorum domo, cum inibi mora-
 retur, ab eo gestis

N S

Solent